

Кой вреди по луковте култури?

Автор(и): проф. д-р Стойка Машева, ИЗК "Марица" Пловдив; гл.ас. д-р Дима Маркова; проф. д-р Винелина Янкова, ИЗК "Марица" в Пловдив

Дата: 12.04.2018 Брой: 4/2018

Мана по лук, чесън и праз (*Peronospora destructor* (Berk.) Casp.)

Това е заболяването с най-голямо икономическо значение за лука. Напада арпаджика, лука за глави и за зелено, а също и семепроизводните посеви. От заразен посадъчен материал се развиват слаби, хлоротични растения с извити листа. При висока въздушна влажност листата се покриват с рехав виолетов налеп от спороношението на гъбата. Разнасяни от въздушни течения спорите попадат в пазвите на листата на здравите растения и причиняват нови заразявания. По-късно по листата се появяват жълтеникави, хлътнали петна от прегоряла тъкан. Върху тях вторично се заселва *Stemphylium allii* и те почерняват. Във влажни години болестта поразява цялата листна маса, а по лъжливото стъбло

слиза в луковиците и ги заразява. Презимува като мицел в заразените луковици и като ооспори в почвата. Спорите на гъбата покълват в капка вода при температура 7-16⁰С. Напада по-слабо праса и чесъна. Предпазни третирания при наличие на благоприятни условия за развитие на патогена. Третира се след поява на първи петна: Акробат плюс ВГ 200 г/дка; Бордо Микс 20 ВП 375-500 г/дка; Зоксис 250 СК 80-100 мл/дка; Корсейт 60 ВГ 30-40 г/дка; Мелоди компакт 49 ВГ 185/г/дка; Орвего 70 мл/дка; Пенкоцеб 80 ВП 200-250 г/дка; Пенкоцеб 75 ВГ 210-260 г/дка; Полирам ДФ 180-220 г/дка; Президиум Едно 83-100 мл/дка; Ридомил голд МЦ 68 ВГ 250 г/дка; Ридомил голд Р ВГ (валиден до 31.06.2020) 500 г/дка; Сигнум ВГ 150 г/дка;

Пурпурни петна по луковите (*Alternaria solani* f. sp. *porri* Sor.)

По листата се появяват малки воднисти петна с бели центрове. Те нарастват, оцветяват се в кафяво до пурпурно, с червен или лилав ръб и жълт ореол. Големите петна могат да се слоят и да обхванат целия лист. Зоната над петната загива. Развива се при висока влажност. Спорулацията протича през нощта върху влажната листна повърхност. Борбата се води през цялата вегетация: Бордо Микс 375-500 г/дка; Зоксис 250 СК 80-100 мл/дка; Ортива топ СК 100 мл/дка; Ридомил голд Р ВГ (валиден до 31.06.2020) 500 г/дка;

Лукова муха (*Delia antiqua* Meig.)

У нас тя е специализиран неприятел по лука, но напада слабо и чесъна. Луковата муха развива две пълни и частично второ поколение. Зимува като какавида в почвата на дълбочина 10-20 см. Летежът на мухите от първо поколение започва в края на април. Снасят яйцата си по листата, по луковиците и по повърхността на почвата до растенията. Повредите нанасят ларвите от първо поколение. Те се вгризват в растенията, в основата на листата. Правят надлъжни ходове в стъблата и се придвижват към луковицата. Повредените растения изостават в развитието си, избледняват, полягат и накрая изсъхват. В резултат на повредата тъканите ферментират и излъчват неприятна миризма на гнил лук. В едно растение могат да се развият няколко ларви, а ако не могат да се изхранят, нападат стъблата на съседните растения. Химичната борба е насочена срещу възрастните преди яйцеснасяне, при 5 броя мухи/10 откоса с ентомологичен сак. Мухите се появяват през пролетта по време на цъфтежа на вишњята и глухарчето. Третира се с широкоспектърни инсектициди - Вазтак нов 100 ЕК 0,03% и Метеор 0,08%.

Луков молец (*Acrolepia assectella* Zell.)

Поврежда лука, чесъна и праза за консумация в прясно състояние и за семепроизводство. Развива две поколения годишно. Зимува като възрастно насекомо и какавида в растителните остатъци и други удобни защитени места. Яйцата си снасят поединично по листата и съцветията на лука. Ларвите отначало изгризват тесни ивици, след което проникват в листата или цветоносните стъбла, нагризват паренхима на листата във вид на продълговати ивици, без да засягат горния епидермис. При нарастване на листата епидермисът се напуква. Гъсениците навлизат в съцветията, прогризват цветчетата и част от семената изсъхват. Поради повреждане на цветоносните стъбла на лука и праза, добивът на семена намалява и качеството им се влошава. Луковите посеви да се пръскат преди вгризването на гъсениците: 1-во поколение – края на май – началото на юни; 2-ро поколение – края на юли – началото на август. Ефикасни са инсектицидите Вазтак нов 100 ЕК 0,03%; Метеор 0,08% и Дека ЕК/Деша ЕК/Дена ЕК/Полеци/ Десижън 50 мл/дка.

Минираща муха по луковите култури (*Napomyza gymnostoma* Loew)

Вреди по луковите култури, но най-големи и забележими са повредите по праза. Миниращата муха развива 3-4 поколения годишно. Зимува като какавида в стъблата на праза, разположена в края на мината и много рядко в почвата под растението. Повредите се откриват в повечето случаи след прибирането на културата. В областта на лъжливото стъбло по външните 3-4 листа се наблюдават почти прави мини, насочени към дънцето. При нарастването стъблата на повредените растения се напукват по дължина и през пукнатините навлизат патогени, които причиняват гниене. Понякога лъжливото стъбло на праза с повреди от мухата порозовява и загнива по време на съхранението. В стъблата на силно нападнатите растения могат да се открият от 5 до 15 ларви и какавиди. Химичната борба трябва да е насочена срещу възрастните мухи, преди яйцеснасяне. Ларвите водят скрит начин на живот и остават почти неуязвими от използваните средства. Най-подходящ момент е периодът на масов летеж на мухите - края на март-началото на април, преди да са снесли основното си количество яйца. Подходящи продукти за растителна защита са: Вазтак нов 100 ЕК 0,03% и Метеор 0,08%.